

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Аналэ тырагъэтынэу къафигъэпытагъ

Урысые Федерацием и вице-премьерэу Виктор Зубковым тыгъуасэ селектор зэлуиэ илагъ. Ащ хэлэжыагъ Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан. Гъэмэфэ мазэхэм ялэхъан къэхурэ машоухэм, ахэм япхыгъэ ошлэ-дэмышлэ хуыгъэ-шлагъэхэм апэуцужыгъэным пае регионхэм зэшлуахын фаехэм, профилактическэ юфтхьабзэу зэхашцхэм атегушылагъэх.

Виктор Зубковым къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, 2010-рэ илээсым машом ыпк къыкIыкIэ тикъэралыгъо исубъект 19-мэ къащыхуыгъэ тхьамылагъохэм псэупи 199-рэ къахиубытагъ, нэбгырэ 69-рэ ахэкIодагъ, экономикэм сомэ миллиард пчъагъэ чIэнагъэ

ышIыгъ. Илээсэу тызыхэтэм ащ фэдэ ошлэ-дэмышлагъэ зыхэлъ хуыгъэ-шлагъэхэр къэмыхъунхэм фэшI регионхэм япашцхэм, мы юфыгъом фэгъээзгъэ министерствэхэм, къулыкъухэм анахъу аналэ зытырагъэтын фэе лъэныкъохэр къыгъэнафэгъэх, пшъэ-

рылэхэр зымыгъэцакIэхэрэм пшъэдэкIыж зэрэхыщтыр къариуагъ. АщкIэ УФ-м и Президентрэ УФ-м и Премьер-министрэрэ унэшъо гъэнафэгъэхэр зэрашIыгъэхэр къыхигъэщыгъ. БлэкIыгъэ илээсым машом къызыдыхыгъэ гумэкIыгъохэм

зэфэхысыж тэрэз афэзымышIыгъэу, къатэфэрэр джыри икIу фэдизэу зымыгъэцкIэрэ регионхэр зэрэщылэхэр къылуагъ УФ-м ошлэ-дэмышлэ юфтхьабзэу и Министерствэ ипашцэу Сергей Шойгу. Машлор нахъ къызышыхъун ылъэкIыщт мэххэм, дачэхэм, нэмыкI чIыплэхэм нахъ аналэ атырагъэтын зэрэфар ыкIи мэшIогъэкIосным ипашцэхэм къыдалыгъэрэ бгъу пстэури шIокI имылэу гъэцкIэгъэн зэрэфар агу къыгъэкIыжыгъ.

Мэз хъызмэтэм ифедеральнэ агентствэ, нахъ гумэкIыгъо зыдэщылэ регионхэм япашцэхэу нэужым гушылэ зэратыгъэхэм, нэпэрэ мафэхэм яхуэлэу профилак-

тическэ юфтхьабзэу зэхашцхэрэм, щыкIагъэу шылэхэр дэгъэзыжыгъэнхэмкIэ юфтэу ашIэрэм къатегушылагъэх. Къэралыгъом ипашцхэм къагъэуцугъэ пшъэрылэхэр зэрагъэцкIыщтыр пытагъэ хэлъэу къалуагъ.

Тхьаклушынэ Аслъан къызэрилуагъэмкIэ, блэкIыгъэ гъэмафэм къэхуыгъэ машоухэм республикэм зэрар къыфахыгъэп, цIыфи ахэкIодагъэп. Илээсэу тызыхэтэм илээсым мазэхэм ошлэ-дэмышлэу къэхуыгъэ ылъэкIыщт хуыгъэ-шлагъэхэм апэуцужыгъэным Адыгеир фэхъазыр.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Адыгеим и Президент тичIыплэгъоу, СССР-м илетчик-космонавтэу Анатолий Березовоим космонавтикэм и Дунэе мафэ фэшI фэгущлуагъ

Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан Адыгеим къыщыхуыгъэу, Советскэ Союзым и Лыхъужьэу, СССР-м илетчик-космонавтэу Анатолий Березовоим фыригъэхыгъэ телеграммэм цыхыгъэуныфыкIыгъ «ащ лыхъужьэуныгъэу, пытагъэу къызхигъэфагъэм, уиштын, научнэ юфшIэнышхоу ыгъэцакIэрэм» лъэиэу тиреспубликэ зэрарыгушхэрэ.

Космонавтикэм и Дунэе мафэрэ Юрий Гагариныр космосым зыбыбгъэр илээс 50 зыщыхуыгъэрэ яхуэлэу Анатолий Березовоим ыныбIыс илээс 69-рэ хуыгъэ. Къызыхуыгъэ мафэмкIэ Адыгеим и Президент тичIыплэгъу фэгущлуагъ, псауныгъэ пытэ, насып илэнэу, ти Хэгъэгу — Урысые Федерацием пае гъэхъэгъэххэхэр ышIынэу фэлэлуагъ. Республикэм ипашцэ ыцIэкIэ Анатолий Березовоим шлу-хьафтын лъанIэ ратыжыгъ.

«Гагариным фэдэ летчик-космонавт лыхъужьэхэм уакIырылтыз, ыцIэныгъэ гъоу гъэшIэгъон ори къэокIу, Хэгъэгъу уэрэфэлорышIэн фаемкIэ нэмыкIэхэм ицIэс дэгъу яогъэлэгъу», — къыщелэ Тхьаклушынэ Аслъан ителеграммэ.

Шъугу къэтэгъэкIыжыгъ: Анатолий Березовоир 1942-рэ илээсым мэлъылфэгъу и II-м поселкэу Инэм къыщыхуыгъ. Летчикхэм я Качинскэ апигъэрэ дзэ авиационнэ училищэу А. Мясниковым ыцIэкIэ ыцIытыр къызеух нэуж СССР-м и ВВС иподразделение зэфэшхьафхэм къулыкъу аицхыгъ. 1970-рэ илээсым мэлъылфэгъу и 27-м къыщегъэжьагъэу космонавтхэм яотряд хэт. ЕтIанэ илээсибл зыте-шIэкIэ заочнэу Ю. Гагариным ыцIэкIэ ыцIыт Дзэ-ошхоу академикер къе-ухы, программэ зэфэшхьафхэмкIэ космосым ихъанэу зегъэхъазыры.

1982-рэ илээсым жьэныгъуакIэм и 13-м къыщегъэжьагъэу ты-гъэгъэзэм и 10-м нэс орбитальнэ научнэ-уиштэкIо комплексэу «Союз Т-5» — «Салют Т-7» зыфиIорэм иэкипаж икомандирэу орбитэм итыгъ. Джащыгъом чэц-мэфэ 211-рэ зэбыбхэм, бортинженерэу Ва-лентин Лебедевым игъэсу сыхъатитIурэ такыкIэ 33-кIэ космос шхъахыгъэм итыгъ.

Анатолий Березовоим Лениным иорден, «За службу Родине в Во-оруженных Силах СССР» зыфиIорэ ордэнэу я III-рэ степень зIэр, медальхэр, IкIыб къэралыгъо наградэхэр: Почетнэ легионым иофи-цер иорден 1982-рэ илээсым (Францием), ордэнэу «Кирти Чакра» зыфиIорэр 1984-рэ илээсым (Индием), ордэнэу «Солнце свободы» зыфиIорэр 1988-рэ илээсым (Афганистан) къыфагъэишоагъэх.

Адыгэ Республикэм и Президент ипресс-къулыкъу

Аужырэ шапхъэхэм адиштэу зэтырагъэпсыхьагъ

Сабый 240-мэ атегъэпсыхьэгъэ кIэлэцIыкIу Iыгыплэу «Теремок» зыфиIорэр тыгъуасэ Мыекъуа-пэ къыщызэлуахыгъ. Ащ фэгъэхыгъэ торжественнэ зэхэхъу шылагъэм хэлэжыагъэх Адыгэ Республи-кэм и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Федор Федорко, муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мы-екъуапэ» иадминистрации ипашцэу Михаил Черни-ченкэр, ны-тыхэр, кIэлэплухэр, нэмыкIэхэри.

Юфтхьабзэм пэублэ псалъэ къыщишIызэ, къээрэуугоигъэ ны-тыхэм, кIэлэплухэм, сабыи цIыкIухэм Президентыр къафэ-гушлуагъ. Псэуалэм социальнэ мэхъаншхо зэриIэр къыхигъэ-щызэ, ащ ишIын хэлэжыгъэ пстэуми зэрафэрэр, кIэлэцIы-кIу Iыгыплэхэм япчъагъэ зэри-мыкIурэр дэгъэзыжыгъэным иапэрэ лъэбэкIоу мыр зэрэ-щытыр къылуагъ. Сомэ мини 115-рэ зыосэ оборудованиер шлухьафтынэу аритыгъ.

Нэужым лентэ плыжыыр Тхьаклушынэ Аслъанрэ Миха-ил Черниченкэрэ зэпаупкIи, цIыфхэр бэшлагъэу зэжэгъэхэ

кIэлэцIыкIу Iыгыплэр къызэ-луахыгъ. Ар ыкIокIэ зэрэзэ-тырагъэпсыхьагъэр зэригъашIэ-мэ шIоигъоу кIэлэцIыкIухэр зы-щалыгъыщт унэхэр, шхапIэр, джэгупIэхэр, нэмыкIэхэри рес-публикэм ипашцэ къыплыхьа-гъэх, ылъэгъугъэм лъэшэу зэри-гъэрэзагъэр къыхигъэщыгъ.

Сабыеу чэзыум хэтхэм япчъагъэ нахъ макIэ тшIыныр пшъэрыл шхьалэу зыфэдгъэу-цужыгъэхэм ашыщ, — къы-луагъ Тхьаклушынэ Аслъан. — Мы илээсыр пштэмэ, тикъэлэ шхьалэ кIэлэцIыкIу Iыгыплэищ къыщызэлуахыгъэу итхуагъ, ахэм ащыщэу зыр республикэ

бюджетым къытIупшыгъэ ахъ-щэмкIэ дгъэпсыщт, джащ фэ-дэу медакадемиер зычIэтыгъэ унэм гъэцкIэжыныхэр етшIы-лэнхъы сабыи хэм апае къы-зэлуахыгъыщт. Непэ къызэлу-ахыгъэ псэуалэр зэрашIыгъэм, ащ изытет зыфэдэм лъэшэу ти-гъэгущлуагъ. Мэзэ заулэм къы-кIокI аужырэ шапхъэхэм ади-штэу ар зэтырагъэпсыхьагъ. ТшIэрэр зэкIэри зыфэгъэхы-гъэр тицIыфхэм ящылэкIэ-псэу-кIэ нахышлу шIыгъэныр, ахэр къызэрэтшыгугъыхэрэр къэд-гъэшпыкIэжыныр ары.

ОАО-у «СКДМ» зыфиIорэм икIуамау АдыгэкIалэ дэтэм псынIэу ашIырэ унэхэм ятех-нологие ыгъэфедзэ, кIэлэцIы-кIу Iыгыплэр ыгъэпсыгъ. Ар УрысыемкIэ апэрэ шысэу шыт. Псэуалэм ишIын ыкIи изэте-гъэпсыхьан тефэгъэ сомэ мил-лиони 103-рэ фэдыр къалэ ад-министрацием ибюджет къыха-хыгъ.

(Тикорр.).

Непэ шIыхьаф

Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьа-клушынэ Аслъан унашхоу ышIыгъэм диш-тэу, республикэм ит псэуалэхэр гъэкъэ-бзэгъэнхэм пае 2011-рэ илээсым мэлъылфэ-

гъум и 16-р шIыхьаф мафэу агъэнэфагъ. Джащ фэдэу Адыгеим ипсэуалэхэр сани-тар шапхъэхэм адиштэу гъэкъэбзэгъэнхэм фэшI мэлъылфэгъум и 12-м къыщегъэжьагъэу и 30-м нэс Адыгеим Юфтхьабзэу зэфэшхьаф-хэр цызэхашцхытх.

Президентым ишлұхъафтын аратышт

«Урысыем итовар анахь дэгъуи 100» зыфилорэм ичылпэ уцугъо теклоныгъэр кышыдэзыхыгъэхэм АР-м и Президент ишлұхъафтын афагъэшъуашэзэ ашлұшт. Ащ фэдэ унашъо Тхьаклұшынэ Аслъан ышлұгъ федеральнэ къралыгъо учреждениеу «СтандартизациемкӀэ, метрологиюмкӀэ ыкӀи сертификациемкӀэ Адыгэ гупчэм» ипашэ ипшърылъхэр зыгъэцкӀэрэ Матыжъ Аслъан зылокӀэм. Президент ишлұхъафтын епхыгъэ положениер джырѐблагъэ зѐхагъэ-уцошт ыкӀи республикэм ипашэ кырахъылѐшт.

Ведомствэм ипашэ кызырри-луагъэмкӀэ, блэкӀыгъэ илъэсым ыпшъэкӀэ зигугъу кѐтшыгъэ зѐнѐкыокъум ичылпэ уцугъо республикэм ипредприятие 20 хѐлѐжъагъ, ахэм ашыщѐу 19-р федеральнэ уцугъом нѐсынхѐ алъэкӀыгъ.

— Республикэм исатыушӀ анахь дэгъухэм Іэпылѐгъу тафѐхъуным ыкӀи ахэр зѐрифѐшъуашѐу хѐдгъѐунѐфыкӀынхэм тыфѐхъазыр. Президент ишлұхъафтынѐу дгъѐнафѐрэм ишлұагъэкӀэ зѐнѐкыокъу зѐфѐшъхъафхэм ярегиональнэ уцугъохэм

мѐхъанѐу яІэм нахь зыкѐегъѐ-Іѐтыгъѐным зѐрѐфѐлѐжъѐштхэм сицыхѐ телъ,— кыкӀи гъѐтхыгъ Тхьаклұшынэ Аслъан.

Гупчэм Іофѐу ышлұагъэм изѐфѐхъысыжъхэм Матыжъ Аслъан кѐатегушыІѐзѐ, 2010-рѐ илъэсым пѐсупӀѐ-коммунальнѐ хъызмѐтым, автосервисым ыкӀи пѐауныгъѐр кѐѐухъумѐгъѐным алъѐныкыокӀѐ ведомствэм уплѐкӀуныкӀѐхэр зѐригъѐфадагъѐхэр кыІуагъ. Республикэм имуниципальнѐ образованиехэм япашѐхэм ягъусѐхѐу семинар-зѐхѐсыгъѐохэр

рагъэкӀокӀыгъѐх. ФГУ-у «Адыгэ ЦМС»-мрѐ предприятиехэмрѐ зѐрѐзѐдѐлѐжъѐнхѐ алъѐкӀышт лъѐныкыокхэм атегушыІагъѐх. Сатыум, гъѐсѐныгъѐм, пѐауныгъѐр кѐѐухъумѐгъѐным ыкӀи ЖКХ-м ягъѐлорышлұаІѐхэм япашѐхэр зѐхѐсыгъѐохэм ахѐлѐжъагъѐх.

ЗѐлукӀѐгъум кӀѐух зѐфѐхъысыжъхэр кыфѐишлѐзѐ, ведомствэм иІофшӀѐн зыфѐдѐр, ащ пшърылъѐу ыгъѐцакӀѐхэрѐр цыфхэм икѐу фѐдизѐу зѐрамышлѐрѐр Президентым кыхигъѐунѐфыкӀыгъ. Ау продукцияхэм ызытет шѐпхѐ гъѐнѐфагъѐхэм адиштѐным ыкӀи фѐлофашӀѐхэр тѐрѐзѐу гъѐцкӀѐгъѐнхэм алъыплъѐрѐ организацием ипшърылъхэр зѐрѐзѐшлұихы-рѐм обществѐр нахь шыгъѐгъѐозѐгъѐн зѐрѐфаер ыкӀи ащкӀѐ кѐѐбар жъугъѐм иамалхэм яшлѐгъѐшхо кѐѐклон зѐрилъѐкӀыштыр Тхьаклұшынэ Аслъан кыІуагъ.

Адыгэ Республикэм и Президент ипресс-кӀулыкӀы

ГумѐкӀыгъуабѐ непи яІ

Я ХХ-рѐ лѐшӀѐгъум кы-хѐхъухѐгъѐ тхъамыкӀѐгъѐ-шхом — Чернобыль иатомнѐ электростанциѐ кызыщыгъѐагъѐм — илъѐс 25-рѐ тѐшлұагъ. Официальнѐу кѐатырѐ пѐчагъѐхэм кызырагъѐлѐагъѐрѐмкӀѐ, а аварием нѐбгырѐ милли-они 9 фѐдизмѐ зѐрар арихыгъ. Радиацием ебѐныжъыгъѐным кѐѐралыгъом кӀѐчӀѐшхо рихы-лѐгъагъ. А тхъамыкӀагъѐм шиухъагъѐп Адыгеими . Мыщ икӀыгъѐ нѐбгырѐ 800-м ехѐу 1986-рѐ илъѐсым имѐлылѐфѐгъу-жъоныгъѐокӀѐ мазѐхэм Чернобыль шылагъѐх, ахэм ашыщыбѐхэр сѐкѐат хъугъѐх, дунаим ехыжъыгъѐри макӀѐп.

Мѐлылфѐгъум и 26-р тарихъым мѐфѐ гухѐкӀѐу кыхѐнагъ. А аварием тхъамыкӀагъѐу кызыдихыгъѐхэм ялѐуж непи тѐлѐгъу, радиацием зѐрар зѐрихыгъѐхэм кѐафѐхъурѐ кӀѐлѐцӀыкӀухэм ашыщхѐми ар джыри зѐхашӀѐ.

Чернобыль иатомнѐ электростанциѐ кызыуагъѐм тѐшлұагъѐр мымакӀѐми, лыхъужъныгъѐ ащ шызѐзыхъагъѐхэм, радиацием пѐуцужыгъѐагъѐхэм непи гумѐкӀыгъуабѐ яІ. Ахэм язѐшлұохын кѐѐралыгъом рѐнѐу ыналѐ тырѐгъѐтыми, джыри бѐ упчӀѐу кѐѐуцурѐр, Іоф зыдѐшӀѐгъѐн фаер. Ахэр ары упчӀѐ шъхъаІѐу шыщытыгъѐхэр рѐс-

публикѐ гъѐзѐтхэм яредакцияхэр зычӀѐт унѐм тыгъуасѐ шы-клогъѐ «Іѐнѐ хъураем». Ар зѐрищагъ АР-м лѐѐпкѐ ІофхѐмкӀѐ, ІѐкӀыб кѐѐралхэм ашыщѐурѐ тильѐпкѐѐгъѐухэм адырӀѐ зѐпхыныгъѐхѐмкӀѐ ыкӀи кѐѐбар жъугъѐм иамалхѐмкӀѐ и Комитет итхъаматѐу Шъхъѐлѐхѐ Аскѐр.

«Іѐнѐ хъураер» зѐрѐкӀуагъѐм ыкӀи зытегушыІѐгъѐхѐ Іофыгъѐохэм афѐгъѐхыгъѐ тхыгъѐ нахь игъѐкӀотыгъѐу тигъѐзѐт кыхыиутышт.

ЖАКӀѐМЫКӀѐО Аминѐт.
Сурѐтыр тѐзыхыгъѐр Іѐшъынѐ Аслъан.

ШушӀѐным и Тхъамаф

ШушӀѐ Іофтхъабзѐу «ШушӀѐным игъѐтхѐ Тхъамаф» зыфилорѐр мѐлылфѐгъум и 18-м Мыѐкѐуапѐ шырагъаѐжѐ. Шуагъѐ кѐѐзытышт Іофхэр рѐс-публикэм икѐѐлѐ гупчѐ икӀѐлѐзѐджакӀохѐмрѐ иныбжъыкӀѐхѐмрѐ зѐрахъащт.

СМИ-хэм зѐпхыныгъѐ адѐшлѐгъѐнымкӀѐ кѐѐлѐ админист-рацием иотдел кызырѐ-щытаІуагъѐмкӀѐ, кӀѐлѐцӀыкӀу Іыгъыплѐхэм ыкӀи гурыт еджапӀѐхэм ачӀѐсхэм яІѐпѐ-щысѐхэм, ясувенирхэм якѐѐ-гъѐлѐгъѐнѐкӀѐ Іофтхъабзѐр рагъѐжъѐшт. КӀѐлѐцӀыкӀухэм ыкӀи ныбжъыкӀѐхэм ятворчѐствѐ зыщыхагъѐхѐрѐ Гупчѐм

(ЦРТДЮ) ар кышыщыІуахышт. Анахь ІофшӀѐгъѐ дѐгъѐу кыыхахыштхэр ишлұхъафтынѐу сѐкѐатныгъѐ зилѐ кӀѐлѐцӀыкӀу-хэм аратыштых.

Джащ фѐдѐу гъѐсѐныгъѐм иучреждениехэм яшагъхэр агъѐ-кѐѐбзѐштых, чыгъхэр, кѐѐгъѐгъѐ куашѐхэр адагъѐтӀысхѐ-штых. Зизѐкѐѐ нѐжѐ-Іужъхэм ыкӀи зянѐ-зятѐ зымыІѐжѐ сабыІ-

хэм мѐфѐкӀѐ шушӀѐ концерт кѐафагъѐлѐгъѐошт. ЖъоныгъуакӀѐм и 9-м ипѐгъѐокӀѐу Мыѐкѐуапѐ иѐджапӀѐхэм «ШушӀѐным иуроку» ашыкӀѐшт.

«ШушӀѐным игъѐтхѐ Тхъамафѐ» хѐлѐжъагъѐхэм зѐрахъѐгъѐ Іофтхъабзѐхэм афѐгъѐхыгъѐ сурѐтхэр е видеотехыгъѐхэр, гупшысѐу аригъѐшлѐ-гъѐхэр кызылотыкӀырѐ тхыгъѐхэр кѐѐлѐ админист-рацием рахъылѐжъыштых. Къахъышѐтхэм шытхѐу тхыльхэр аратыштых. Мѐлылфѐгъум и 26-м Іофтхъабзѐр торжѐственнѐу зѐфашыжъышты.

ІѐШЪЫНѐ Сусан.

Къѐоджѐдѐсхэм кѐѐаджѐх

Джѐдѐжѐхѐблѐ къѐоджѐ пѐсупӀѐм иадминистрациѐ ипашѐу Удѐжыгъу Алику, чылѐ хасѐм итхъаматѐу Хъут Адам, Джѐдѐжѐхѐблѐ шыщхѐу Мыѐкѐуапѐ шыпѐсѐухѐ-рѐм я Хасѐ итхъаматѐу Нѐхѐ Аслъан Андзаур ыкѐѐор къѐоджѐдѐсхэм кѐѐаджѐх тхъаумѐфѐ мафѐм, мѐлылфѐ-гъум и 17-м, зѐхашѐрѐ иІыхъафым хѐлѐжъѐнхѐу. Гѐѐ-рѐкӀѐ фѐдѐу мыгъи паркыр гъѐкѐѐбзѐгъѐнымкӀѐ Іѐпылѐгъу кѐафѐхъунхѐу чылѐм дѐсхэм ащѐзугъых.

ЕгъашӀѐм агу илъышт

НыбжъыкӀагъ, дунаир зѐрѐпсаѐу ежѐ иѐу кышыщы-штыгъ, ыгукӀѐ зыфѐе сѐнѐхъатыр зѐригъѐгъѐотыгъагъ, гъѐхъагъѐхэр шишӀынхѐу гу-гъѐштыгъ, нѐмыкӀ гухѐлѐхѐ-ри иІагъѐх, ау зы такыкӀѐ Іѐпѐсѐури хъаулыѐ хъугъѐ...

Хѐшхъуанѐкѐѐ Тимур илъѐс 23-рѐ ныІѐп ыныбжъы-гъѐр игъѐнѐмысѐу идунай зѐхъѐжъым. Адыгѐ кѐѐралыгъѐ университетым июридичѐс-кѐ факультет кыухыгъѐ къѐодыгъ, сѐнѐхъагъѐу зѐригъѐ-гъѐотыгъѐмкӀѐ иІофшӀѐн ри-гъѐжъѐнѐкӀѐ мѐфѐ заулѐ кѐѐнѐ-гъагъ. Джыри еджапӀѐм чӀѐ-сыгъ, зихѐхъѐгъугъ ныІѐп юрист хъумѐ шлѐиѐгъѐу зѐлом. Прокуратурѐр ары анахыбѐу зигугъу ышлұштыгъѐр, ау инасып кыыхыгъѐп, игъашӀѐ кӀѐѐко дѐдѐ хъугъѐ.

Янѐ-ятѐхэр, Хѐшхъуанѐкѐѐ Хъазрѐтрѐ Нѐфсѐтрѐ Джѐдѐжѐхъаблѐ кышыщыгъѐх, ша-плугъѐх, ау Мыѐкѐуапѐ шѐ-пѐсѐух. Тимур яшѐѐо зѐкѐуагъ, ащ нѐмыкӀѐу зы пшъашѐѐ яІ. Цыфышлұ хъунѐу, адыгагъѐ зѐрихъанѐу, шѐн-зѐкӀѐкӀѐ да-хѐхэр хѐлѐынхѐу, лѐѐпкыѐр, лӀакъѐр лыигъѐкӀѐтѐнхѐу шы-гугъыштыгъѐх. Тимур унагъѐ, сабыІ иІѐнѐу игъѐ ифагъѐп, ау шѐн-зѐкӀуакӀѐу янѐрѐ ятѐрѐ зыфѐягъѐхэр халъхѐшъугъа-гъѐх. НыбжъыкӀѐ дѐдѐзѐ, кӀѐ-лѐгъѐ-псынѐкӀагъѐр кыыхѐмы-фѐжъыным джыри нѐмысы-гъагъѐми, хъалѐлныгъѐр, гукӀѐ-гъур, цыфыгъѐр зѐрѐхѐлѐы-гъѐхэр, зѐрѐфѐлѐѐкӀѐу пѐсѐуми Іѐпылѐгъу афѐхъуныр шѐнѐу зѐриІагъѐр зышӀѐштыгъѐхэм нѐпѐ кызнѐсыгъѐм кѐаѐжъы. Ежѐ ицыкӀлугъѐм кышыщы-лагъѐу зыпарѐми шамыгъѐ-кӀагъѐу, утхъамыкӀѐныр зыфѐ-дѐр ымышӀѐштыгъѐми, ащ фѐдѐхэм ыгу ягъуштыгъ, рѐнѐу зыгорѐ афѐпшӀѐн фаѐу ылыгъѐштыгъ. Цыф зѐхѐдз ымышӀѐнѐу янѐрѐ ятѐрѐ зѐрѐ-ралѐштыгъѐр арын фаѐ ащ фѐдѐ шѐн зыкӀыхѐлѐыгъѐр.

НыбжъыкӀѐ нахь мышӀѐми, ныбджѐгъуныгъѐм уасѐ зѐрѐ-фишӀыштыгъѐр, ныбджѐгъу шыпкѐѐу зѐрѐщытыгъѐр, сы-дигъѐѐ уѐолӀагъѐми, «хъау» кыѐозыІѐштхэм зѐращымы-щыгъѐр, гузѐжъѐгъу чыпӀѐ уифагъѐмѐ, апѐу кызырѐсы-штыгъѐр, зыгорѐкӀѐ кыбѐде-Іѐнѐу укыгъѐгъугъагъѐмѐ, ар шлѐкӀ имыІѐу зѐригъѐцѐкӀѐ-жъыштыгъѐр кӀалѐу зыхѐты-гъѐхэм нѐпѐ кызнѐсыгъѐм кѐаѐжъы.

Нѐлуасѐ зыфѐхъурѐм ыгу етысхѐѐ зыфалорѐм фѐдагъ Тимур. Нахыжъхѐми, ежѐ илѐгъухѐми, кӀѐлѐцӀыкӀухѐми жабзѐ кѐадыгъѐотыштыгъ, куп хахѐмѐ, ыгъѐѐчын ылыѐкӀы-штыгъ. Кѐалѐм шаплугъѐми, кѐуаджѐр Іум-пѐм зышӀырѐ

кӀалѐхэм ашыщыгъѐп, ащ зыщыкӀѐрѐми захигъѐкӀѐкӀѐн ылыѐкӀыштыгъ, шагу хъыз-мѐт ІофшӀѐнхэр зѐрикӀасѐхэр, зѐрамызѐщырѐр зѐкӀѐми агъѐ-шлұагъѐштыгъ. Кѐалѐм кѐѐ-кӀѐжъыгъѐми, шагу зыгорѐ шишӀѐным фѐкѐаигъѐштыгъ.

Нѐфсѐт исѐнѐхъаткӀѐ кӀѐлѐ-егъадж, икӀѐлѐитлұ яныдѐлѐ-фыбзѐ дѐгъу дѐдѐу ашӀѐным сыдигъуи пылыгъ ыкӀи кыбѐ-дѐхъугъ. Тимур кѐалѐм ша-плугъѐ кӀалѐхэм афѐмыдѐу адыгабзѐкӀѐ теубытагъѐу гу-шыІѐштыгъ, сыдигъуи зыщы-гъѐгъушпагъѐп, мыгушыІѐ-хѐрѐр ыумысыштыгъѐх.

Уахъѐтр ІѐкӀѐкӀѐу, шыІѐ-нѐу гуІѐрѐм фѐдагъ, пѐсѐуми алъыІѐсын, зѐригъѐлѐгъуѐн, захигъѐгъѐозѐн фѐягъ, гу-мы-зѐгъагъ, цыф псынѐкӀагъ. «Непѐрѐ мафѐмкӀѐ ушыІѐн фаѐ» ыІѐштыгъ. Арѐу шыт-ми, гухѐлѐ цыкӀлұхэр зыди-Іыгыштыгъѐх, ышӀѐмѐ шлѐи-гъѐохэм ягугъу бѐрѐ кышӀы-штыгъ. НыбжъыкӀѐу игъѐнѐ-мыс хъугъѐхэм лѐѐшѐу ыгу ягъѐу, шымыгъушпѐхѐу бѐрѐ ягугъу зѐришӀыштыгъѐр янѐ кѐѐѐжъы.

Тимур пѐсаугъѐмѐ, мѐлылфѐгъум и 16-м ыныбжѐ илъѐс 30 хъуштыгъѐ. ГукъѐкӀыжѐ гугъѐузхэр ары янѐрѐ ятѐрѐ нѐпѐ кѐафѐнагъѐхэр. Зыпарѐ зыхѐмышӀыхъашышт чыпӀѐ гузѐжъѐгъум Тхъѐм ридза-гъѐх. ЗыщымыІѐжыѐр илъѐ-сибл хъугъѐми, зыгорѐм кӀуа-гъѐу, кѐѐкӀѐжъышт фѐдѐу кѐа-щѐхъу. Арѐу шытми, цыфхѐм шлукӀѐ игугъу зѐрашӀы-жыѐрѐр, иныбджѐгъухэм нѐпѐ кызнѐсыгъѐм зѐращымы-гъушпѐрѐр гужыдѐкӀыпӀѐу яІ.

ШыІѐныгъѐм гъѐхъагъѐ ши-шӀынѐу, лѐѐапӀѐ горѐм нѐсы-нѐу ар игъѐ ифагъѐп, ау цы-фыгъѐр, адыгагъѐр, Іѐдѐбны-гъѐр зыхѐлѐыгъѐ кӀѐлѐ хъалѐ-лѐу, ныбджѐгъу шыпкѐѐу игупсѐхѐми, иныбджѐгъухѐми, зѐкӀѐ зышӀѐштыгъѐхѐми егъа-шӀѐм агу илъышт.

ХЪУТ Нѐфсѐт.
Сурѐтым итыр: **Хѐшхъуа-нѐкѐѐ Тимур.**

Зэхьоклыныгъэхэр фэхьугъэх

Икыгъэ илээсым итыгъэ-гъээзэ мазэ Урысые Федераци-ем и Президентэу Дмитрий Медведевыр кIэтхагъ Федеральнэ законэу «Ioф ашIэн замьлэкIырэ, сабий кызыфэхурэ лъэхьанхэм шокI зимылэ социальнэ страхованием кы-хегъуэртэгъэхнэм ехьыллагъ» зыфиорэм (кIэклэу — Феде-ральнэ законэу N 343-р). Ащ кIуачIэ илэ хьугъэ 2011-рэ илээ-сым ищылэ мазэ и 1-м кы-шегъэжыагъэу.

Сыда ащ ыпэкIэ аштэгъэгъэ законэу цыфыр сымаджэ хьу-гъэмэ е бзылфьгъэм сабий кыфэхьугъэмэ («больничнэ» зыфатIорэр илэмэ) а мафэхэм атефэрэ ахьщэр кызыралты-тэщтыгъэм джы зэхьоклыны-гъэу фэхьугъэр?

Урысые Федерацием соци-альнэ страхованиемкIэ и Фонд Адыгэ РеспубликэмкIэ и Къу-тамэ испециалистхэм тызэрэ-щагъэгъозагъэмкIэ, 2006-рэ илээсым аштэгъэгъэ законым страховат ашыгъэ цыфым Ioф зыщимышIэшурэ лъэхьа-ным иапэрэ мэфитIу тефэрэр а цыфым IoфшIэн езытырэм

(работодателым) имылку кыыхигъэкIынэу шытыгъэмэ, джы ащ мэфищым тефэрэ ахь-щэр ары социальнэ страхо-ваниемкIэ Фондым фыгъэхьын фаеу хьугъэр.

Зэрэсымаджэм, сабий кы-фэхьунэу зэрэщытым пае е ар кызырэфэхьугъэм кяхэкIэу Ioф зымышIэхэрэм мазэ кьэс аратынэу шыт ахьщэр кызы-ралтыгъэрэм зэхьоклыныгъэхэр фэхьугъэх. Ащи изакъоп, цы-фым гурыт лэжьапкIэу илэм икьэлъытэни нэмыкI шыкIэ джы кыфыхахыгъ. Мары, гу-щылэм пае, 2011-рэ илээсым «больничнэ кIогъэ» цыфым а уахьтэу Ioф зыщимышIэшурэ тефэрэ ахьщэр кыфалты-тэн зыхьукIэ, 2010-рэ илээсым а цыфым гурыт лэжьапкIэу илагъэм (а илээсым сымэджа-гъэмэ, а мафэхэм атефэрэр ха-гъэкIыжышIэ) изакъоп аштэрэр, 2009-рэ илээсыри ары. IoфшIэ-пIитIум цыфыр алуымы, ахэм джащ фэдэу «больничнэ» те-фэрэр кыащыратын фае.

Сабий кызыфэхьугъэ бзы-лфьгъэр IoфшIэпIитIу алуы-гъэмэ, Ioф ымышIэу зыщысы-

рэ уахьтэм кыкIоцI законым тетэу мазэ кьэс Iукилэнэу шыт ахьщэр кьезытын фаер ежэ цыфымкIэ нахь фэдэу кыхи-хьрэр ары.

Джащ фэдэу страховат ашыгъэ цыфым «больнич-нэ» кыфалтыгъэн фаеу зы-щыгъэгъэ лъэхьаным IoфшIэ-пIитIумэ алуыгъэу, ау ащ ыпэ-рэ илээсхэм Ioф зыщимышIэ-щтыгъэхэр нэмыкI чыплагъэ-хэмэ, зыщысымэджэгъэ уахь-тэм тефэрэ ахьщэр кьезытын фаер ыужырэ IoфшIэпIэхэм ащыщыр ары (ежэ зыфаер кыыхехышIэ).

Джыри зы чыпIэ шьуналэ тешодгъадзэ тшIоигъу. Феде-ральнэ законым кызырэдид-лыгътэрэмкIэ, сымаджэ зэрэхьу-гъэм е сабий кыфэхьунэу зэ-рэщытым пае Ioф зымышIэ-шурэ цыфым а уахьтэм ехьу-лэу игурыт мазэ лэжьапкIэ кызыщыгъагъэ мыхьущт лэ-жэпкIэ анахь макIэу кьэра-лыгъом шагъэуцугъэм «мини-мальный размер оплаты тру-да» зыфатIорэм (МРОТ-м) кIэ-мыхьэ зыхьукIэ, ащ «больнич-нэмкIэ» ахьщэрэ ратыщтыр кы-

лытэн хьумэ кызыпкыры-кIыхэрэр джа кызыщыгъа-кIэ мыхьущт мазэ лэжьапкIэр (МРОТ-р) ары.

Тызытегушылэрэ Ioфьгъом-кIэ упчIэжыгъэу тшIыгъэ спе-циалистхэм кызырэхьагъэщы-рэмкIэ, социальнэ страховани-ем кыхиубыгъэрэ цыфым игу-рыт мэфэ лэжьапкIэ зыфэди-зыр кызыралтыгъэрэм зэхьо-кIыныгъэ фэхьугъ. Джы ащ пае IoфшIэпIэм охьтэ гъэнэфагъэм, «расчетный период» зыфа-лорэм кыгъэхьэгъэ ахьщэр 730-кIэ агощышIэ (илээситIум илэ мэфэ пчъагъэмкIэ), гурыт мэфэ лэжьапкIэр зыфэди-зыр кьалыгъэ.

ЗаконыкIэм кызырэдид-лыгътэрэмкIэ, 2011-рэ илээсым кышегъэжыагъэу IoфшIэпIэ-хэм алуыжыкырэ цыфхэм ащ ыпэрэ илээситIум кыкIоцI кыагъэхьэгъэ ахьщэр зыфэ-дизыр зырт справкэ араты-зэ ашIын фае. А справкэр зы-фэдэщтыр ыкIи зэрэбгъэхьа-зырын фэе шапхьэхэр Уры-сые Федерацием псауныгъэр кьэухьумэгъэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхьоныгъэмкIэ

и Министерствэ бухьэсыгъэх.

Умыспециалистмэ, тызыте-гушылэрэ Ioфьгъом шапхьэу пылгыгъэхэр, непэ кIэу ащ кыыхьагъэхэр зэхьыгъаеу шытых. Тэ непэ пшгъэрылэу зыфэдгъэуцужыгъэр цыфыр сымаджэ зэрэхьугъэм е са-бий кыфэхьунэу зэрэщытым кяхэкIэу Ioф зэримышIэрэм е кIэлэцIыкIу кьэхьугъагъэ зы-рIыгъым пае ахьщэу а пла-льэм кыкIоцI ратынэу шытыр кызыралтыгъэрэм мы илээ-сым кышегъэжыагъэу зэхьо-кIыныгъэхэр зэрэфэхьугъэхэр кыхьэдгъэщыныр ары. Ахэр зыфэдэхэр зэкIэми псынклэу зэхафын зэрамылэкIыщтыр кыдалыгътэзэ, Урысые Феде-рацием социальнэ страхова-ниемкIэ и Фонд Адыгэ Рес-публикэмкIэ и Къутамэ испе-циалистхэм цыфхэм зафагъэ-зэн, зыгъэгумэкIырэ упчIэм-кIэ джэуап кьазэраратыжын альэкIышт телефон номерхэр кыгъэнэфагъэх. Зыгъэпсэфы-гъо мафэхэм анэмыкIырэм **сыхьатыр 9.00-м шегъэ-жыагъэу 18.00-м нэс теле-фон номерхэу 52-70-21-мкIэ ыкIи 52-70-23-мкIэ шьуи-упчIэхэр ахэм яшьутынхэ шьулэкIышт.**

ЖАКIЭМЫКЪО Аминэ.

КОММУНАЛЬНЭ ФЭИО-ФАШIЭХЭР

Ерэгупшыс хэти ежыыркIэ нахь фэдэм

ШыIэныгъэм нафэ кызырэ-тфишIырэмкIэ, бэдээршIыпIэм зитовар шыIузыгъэкIырэр сы-дигъокIи лъапIэу щэ шIоигъу, щэфакIор пыутэу шафэ шIоигъу. Мы нэшанэр цыфхэм ямы-закъоу, продукции кьыдзыгъэ-кIыхэрэ е фэио-фашIэхэр зы-гъэцэкIэхэрэ пстэуми яплгъэ-гъуэлIэшт. Пащэ пэпчэ нахьы-бэу фэдэ кыхьыжы, нахь бай хьу, иIoфшIэпIэ зыригъэушIом-бгъу ыкIи ащ дыкIыгъоу илэ-жыакIохэр IoфшIэным кIигъэ-гушIухэ шIоигъу. Ащ зы мыгъэ-рзэ хэплэгъэщтэп. Ау ащ кы-кIырэп уипродукции, уифэио-фа-шIэхэм ауасэхэр шьхьащыкIы-щэу бгъэнэфэхэр, сыда пIомэ цыфхэм щэфэкIэ амалэу ялэр кьыдэмылгытэмэ, уистыхьа-ным Ioфыр нэсын ылгъэкIышт.

Бэдээр зэфыщытыкIэ шы-лакIэм тыхэгъэгу зытэхьагъэм кышыублагъэу уасэхэр шьхьа-рытIупщ хьугъэх. Япродукции кызырэкIэупчIэхэрэм тегъэ-псыкIыгъэу уасэхэр агъэуцун-хэ альэкIыштэу ары бэдээр зэ-фыщытыкIэ шылакIэм зэри-гъэнафэрэр. Ау, ыпшгъэкIэ кы-зырэщытIуагъэу, цыфхэм мафэ кьэс агъэфедэхэрэ, ренэу зыфэ-ныкьохэ товархэр ыкIи фэио-фашIэхэр ащэфынхэ альэкIэу гъэпсыгъэным фэишI товаркы-дэгъэжIахэмрэ щэфакIохэмрэ азыфагу хабээр дирижерым фэдэу кьеуцо. НэмыкIэу кьэ-пIон хьумэ, ренэу дгъэфедэрэ товархэу ыкIи фэио-фашIэхэу социальнэ мэхьанэ зилэхэм

ауасэхэм ягъэнэфэн хабээр хэ-лажэ, ахэр зышIокIынхэ ымы-лгъэкIышт гъунапкьэхэр егъэ-нафэх.

ЗэкIэми тэлэгъу, тэшIэ, ты-рехьылIэ илгъэс кьэс комму-нальнэ фэио-фашIэхэм, пас-сажир транспортым, нэмыкI-хэм ятарифхэм яхэхьуакIэ. АщкIэ сыдигъокIи тельхьапIэ ашIы ахьщэм ыкIуачIэ кызы-рэщыкIэрэр, щэфэкIэ амалыр нахь цыкIу ыкIи ахэм ягъэсэу шыIэныгъэр нахь лъапIэ зэрэ-хьурэр. ШыIэныгъэм а нэша-нэу илэр хабзэми кыфэгъэуц-рэп. Ары тарифхэм зэраха-хьорэм зыкIыдыригъаштэрэр, ау ащ дыкIыгъоу уасэхэр ыкIи тарифхэр зышIокIыхэ мыхьущт гъунапкьэхэр гъэнэфэгъэхэм зыкIыхэлажэрэр.

БэшIагъэп коммунальнэ фэ-ио-фашIэхэм ятарифхэу тызы-хэт илгъэсым тельытагъэхэр кызыалэтыгъэхэр. Кызырэ-тIуагъэу, а Ioфыр кыфэмы-гъэуцунгыгъэ нахь мышIэми, УФ-м и Правительствоу унашъо ышIыгагъ ахэм ауасэхэм кы-хэхьощтыр процент 15-м шIуа-гъэкIын фимытхэу. Арэу шыт-ми, тифэио-фашIэхэр тфэзы-гъэцэкIэхэрэм хьоршэрыгъэ зезыхьагъэхэр кяхэкIыгъэх. Мыекъуапэ пшгъэмэ, тикварти-рэхэр кызырэгъэфабэхэрэм ыуасэ инышэу агъэнэфэгъэ-ты, лыеу тагъэтыгъэр кызы-кIагъэкIожыгъагъ.

«Коммунальнэ фэио-фашIэхэм апае хьарджэу тшIырэм кы-

кIегъэчыгъэным сыд фэдэ хэ-кIыпIа илэр», пIонышIэ, узэуп-чIыжыын пIгъэкIышт. Шьып-кьэ, зы шапхьэм тетэу унагъо пэпчэ ищылэкIэ уекIолIэнэу шымытынкIи пшIэхэнэп. Ау нахьыбэмэ зэрагъэунафьгъэм-кIэ, хэкIыпIэу шыIэр тызашьорэ псэу ыкIи псы фабэу тинунэхэм ащыдгъэфедэхэрэр зыфэди-зыр кьэзылгытэрэ приборхэр гъэ-федэгъэхэр ары. Ioфыр ащ зэрэтетыр шысэ заулэкIэ нафэ кьэтшIын.

Сыд фэдэ Ioфи кьэлгытакIэ горэм тегъэпсыкIыгъ. Тыза-шьорэ псымкIэ, газымкIэ, элек-тричествэмкIэ, псы фабэмкIэ, аужыпкьэм, зы нэбгырэм квар-тирэмкIэ квадратнэ метрэ пчъагъэу тельытагъэмкIэ ха-бзэм шапхьэхэр ыгъэнэфагъэх. Гущылэм пае, тызашьорэ псым-кIэ нэбгырэ тельытэ шапхьэу МыекъуапэкIэ агъэнэфагъэр чэщ-зымафэм кыкIоцI литрэ 300 гъэфедэгъэныр ары. А шапхьэм тельытагъэу мазэм уасэу ттыщтыр тхылыпIэу кытфахьыхэрэм арытхагъ. Ащ фэдиз бгъэфедэгъэ-умы-гъэфедэгъэм псыр кытфэ-зытIупшыхэрэр зыкIи ыгъэгум-экIыхэрэп. Адэ, сыдэуштэу уасэхэр кытфэкIушIтха счет-чик унэм хэдгъэуцомэ? Мэфэ псаум цыфыр IoфшIэ шы-лагъэмэ, унэм имысыгъэмэ е командировкэ кIуагъэмэ, сы-мэджэщым чIэгъолъхьагъэмэ, литрэ 300-у ыгъэфедэн фэягъэр кызырэнэжыырэр е ащ шыц Iахьым шIомыкIэу зэригъэфе-дэщтыр хэткIи нафэ. Псы фа-бэу зыуасэ бэкIэ нахь лъапIэри джащ фэд. Счетчикым кыри-дзагъэр ары нылэп зыуасэ птыщтыр. Ау счетчик умы-гъэфедэмэ, нэбгырэ тельытэ шапхьэм ыуасэ тегъэпсыкIы-гъэу ыкIи унагъом ис пчъа-гъэм тельытэжыгъэу псыр бгъэфедэгъэми, умыгъэфедэ-

гъэми ыуасэ птын фаеу шыт.

Мыщ дэжыым титхыгъэ шьхьэу фэтшIыгъэм кыфэд-гъэзжыын фаеу мэхьу счетчик умыгъэпсэолэныр зифедэн ылгъэкIышт унагъохэри зэрэ-щыIэхэр кьэлогъэным пае. Счетчик уиквартир хэбгъэ-уцагъэми, хьакIэхэр бэрэ кып-факIохэмэ, уадэжэ шыIэнхэ фаеу мэхьу ыкIи кIэгъоены-гъэ гъэфедакIэр уукъомэ, фе-дэу кымыкIыныри кыдыхэт. Джащ фэдэу гъэпсыгъэн ылгъэ-кIышт унэе унэ зилэхэу кьэ-кIыхэрэм бэрэ псы атэзыкIэ-хэрэмкIэ, шагу кIоцIыр ыкIи дэхьапIэр бэрэ зытхьакIыхэ-рэмкIэ, псыр хьоеу агъэфедэн фаеу мэхьуш.

Джы тежьугъэплэ электри-чествэм игъэфедэнкIэ хэкIы-пIэу шыIэм. Тинахьыбэм ты-зэсэжыгъэ счетчикхэр агъэ-федэх ыкIи ахэм зы тарифым тегъэпсыкIыгъэу киловатт-сыхьатым ыуасэ кьалыгътэ. Электроэнергииер кытфэзы-тIупшыхэрэм амыушгъэу кытало тарифитIуагъэ кьэзы-лыгъэрэ счетчикыр нахь фэдэу зэрэщытыр. Сыда пIомэ ма-фэм электричествэм икило-ватт-сыхьат уасэу илэр чэщ лъэхьаным илэм бэкIэ нахь лъапIэ. АрышIэ, электрикхэм кьало а счетчик лъэпкы-р бгъэпсэолэныр бэкIэ зэрэнахь фэдэр. Гущылэм пае, зэрыгы-

кIэхэрэ машинкэм псыр кы-гъэфэбэным ыкIи электромото-рым Ioф ышIэным апае макIэп электричествэу ыгъэфедэрэр ыкIи чэщ лъэхьаным гыкIэныр пхьымэ нахьышIоу шыт. Ау ащи шыкIагъэ горэ имыIэу пфэлэуштэп. ЗэрыгыкIэхэрэ ма-шинкэм иIoфшIэн мэкъэ шIу-клае кыпылукIэу кыхьэкIышIэ, квартирабэу зэхэт унэхэм ачIэс-хэм ягъунагъухэм бырсыр кыашIу кыхьэкIын ылгъэкIышт. Унэе унэ зилэхэмкIэ Iэрыфэгъу дэдэу шыт, зыми уиягъэ екIы-штэпышIэ.

Гъэзетеджэхэм зэхахыгъэ-щтын квартирабэу зэхэт унэхэм ачIэсхэмэ газым пае счетчик-хэр агъэфедэнхэ фаеу газовик-хэм упчIэ кьагъэуцоу зэра-ублагъэр. ТэркIэ ар мыфедэн ылгъэкIышт, сыда пIомэ счет-чикым уасэу илэр макIэп. Кы-зырэтшIошIырэмкIэ, кIымэфэ лъэхьаным унэр икьоу кьамы-гъэфабэ зыхьукIэ газ хьакум кIэзыгъанэхэрэр ахэтыхэшIэ ыкIи нэбгырэ тельытэ шапхьэм нахьыбэу газыр зыгъэфедэхэ-рэ кьэлэдэсхэм кяхэкIыхэшIэ ары счетчик хэгъэуцогъэн фаеу газовикхэм игъо зыкIалгъэу-рэр. Энэгъуагъэ, тыфай-тыфэ-мыеми, а шапхьэр дгъэцэкIэн, газым пае счетчикхэр тиквар-тирэхэм ахэдгъэуцонхэ фаеу хьунокIэ.

СЭХЬУТЭ Нурбий.

ЧЭТЭО Сусан:

Бэмышлэу тигъзет Инэм гурыт еджаплэу N 2-м адыгабзэмкIэ икIэлэегъаджэу Чэтэо Сусанэ ихьэклагъ. Ар илъэс 28-рэ хъугъэу кIэлэегъэджэ сэнэхъатым рэлажъэ. Егъэджэн-пIуныгъэм хэлъ-хэ-сыр дэгъоу ришлыкыгъ, опыт ин ащкIэ зылэкIэлъ егъэджакIу. Непи Ioфыгъо инэу къэнэжырэ нидэльфыбзэм изэгъэшIэн-ягъэшIэнкIэ ишIошхэмкIэ, игупшысэхэмкIэ къыддэгощэгъ.

— Тизэдэгущылэгъу уисэнэхъат къызэрэхэпхыгъэ ыкIи ащ узэрэфэкIогъэ шыкIэмкIэ къедгъажьэмэ сшIонгъуагъ.

— Адэмые гурыт еджаплэм сышеджэ зэхъум предмет пстэумэ адыгабзэр анахъ къахэзгъэщэу сикIэсагъ. СикIэлэегъэджагъэу Цэй Зое Пшыкъан ыпхъум иурокхэр сыдигъуи гъэшIэгъоныгъэх, узIэпызыщэр гъэцIкIэн зэфэшхьафхэр адыгабзэмкIи, литературэмкIи къытитыштыгъэх. Ахэм чанэу сахэлажъэщтыгъ. УплэкIуа-кIохэр зыхэт комиссиер еджаплэм къызыкIокIэ, анахьыбэрэ зэупчIыхэрэм, къызэрагъэлуатэхэрэм сашыщыгъ — къэдгъэукIытэжыштыгъэхэп. Адыгэ тхылъхэм бэу сяджэщтыгъ.

— ЗэрэпIорэмкIэ, адыгабзэр лъэшэу уикIэсагъ, ор-орэу зыгорэхэр птхыхэу шытыгъа?

— КъэмышIуагъэмэ, ащ игугъу къэсшыштыгъэп, ау зэрэслэкIэу зыгорэхэр стхыхэ зэхъум илъэси 10 — 12 фэдиз сыныбжыгъэщт. Усэхэр, расказ пIышъо кIэкIхэр сикIэлэегъэджэ есхьылэщтыгъэх, джашыгъум къысилоштыгъэ: «Мы усэхэр джыри шапхъэм лъыкIахьэхэрэп, Сусан, ау зыпари усаклоу е тхаклоу къэхурэп. Уемызщэу утхэн, дэгъоу уеджэн, гупшысакIэм зыфэбгъэсэн фае. Джашыгъум пшIонгъури къыбдэхъуштыгъ».

КIэлэегъэджэм жэм дэмыфэу, гум имыфэу, лъытэныгъэ илагъ, сэнэхъатыр сикIасэу, сэри кIэлэегъэджэ сыхъунэу сыфэ-ягъ. Ащ пае еджаплэр къызысэхум зы илъэсэр сянэ сыригъусэу колхозым сыкIуагъ, Ioф сшIагъэ, ащ ыуж Адыгэ къэралыгъо кIэлэегъэджэ институтым ифилологие факультет сыхIахьы, адыгэ отделениер очнэу 1983-рэ илъэсым къэсыухыгъ.

«ФаехэмкIэ адыгабзэр кьинэп ыкIи лыеп»

— Институт ужым IoфшIэныр тыда зыщэбгъэжыагъэр, адыгабзэмкIэ ебгъэджэнхэу хъугъа?

— Апшгъэрэ гъэсэныгъэ зэрэсиIэр къэзыушыхъатыр дипломыр къысатыжыгъэ къодыеу, бэдзэогу мазэм, унагъо сыхъагъ. Джар икIуакIэу Инэм сьдэфагъ, сыщэпсэу, ары апэрэ IoфшIэн лъэбэкъури зыщысидзыгъэр, непэ къэсыжыгъэу Ioф зыщысшIэрэр.

— ЕгъэджэнымкIэ ублэгъу-егъэжаплэр оркIэ сьд фэдагъа?

— УныбжыкIэ зыхъукIэ сьдрэ шыIэныгъэ гъэзаплI кьин къыпшыхурэп, ренэу гушIуагъо горэм уежэ, нахьышIум ушэгугъы. АпэрэмкIэ, IoфшIэн зэрэгъотыгъэм сигъэгущIуагъ. ЯтIонэрэмкIэ, зэрэслэкIэу зы-эзкIэсыугъоагъ, сишъыпкэ есхьыллагъ. Урысыбзэмрэ литературэмрэ зэрэзгъэжыагъагъэр. Ащ тешIэгъэшо шымыIэу, адыгэ (национальнэ) классхэр ащ дэжыым шыагъэх, ахэм адыгабзэр, адыгэ литературэр ыкIи этнокультурэр (а предметыр джы хагъэкIыжыгъ) ащызгъэхьынуу къысатыгагъэх, сызыфаер синасып къы-хыгъагъ. Илъэс 20-м ахэмкIэ егъэджэагъэх. Сипредметхэр агу зэрэрезгъэхьыштыгъ пае, урокхэр мафэ къэс кIэ горэ ахэзгъахьэ зэхасщэщтыгъэх, нэрылгъэу IэпыIэгъухэр, карточкэхэр, доскэ IoфшIэнхэр еджакIохэм фэчэфхэу агъэцакIэщтыгъэх. Уроком хэмыхьэрэ Ioфтхьабзэр — хьакIэшхэр, тхылъ конференцихэр, произведенихэмкIэ эдэгущылэгъу-зэхэгущылэгъухэр, орэдыжъ-къэбарыжъхэмкIэ сыхъатхэр, цыф гъэшIэгъонхэр зыхэлэжырэ зэлукIэгъухэр зэхасщэщтыгъэх. ЕджакIохэми гуетыныгъэ адыгабзэм ыкIи литературэм афырIагъ.

— Ащ фэдэ IoфшIакIэм пэрыохъу горэ фэхъугъа, сыда зэблэхъугъэр?

— ГухэкIыми, мы аужырэ илъэсиплIым лъэпкъ классхэр тилэжъхэп. Зэхэпхьэгъэ классхэр (урыси, адыги, нэгъои, нэмыкIи зэрэзэхсэхэу) адыгабзэмкIэ есэгъэджэх. Программэу мыхэмкIэ зэхэгъэуцагъэр урокхэмкIэ тилэубытыпI.

— Литературэр, этнокультурэр тыдэ хъугъахэ?

— Ахэр пагъэзыгъэх, тилэжъхэп. Адыгабзэр ары къэнагъэр, ау ащ изэгъэшIэнкIэ къытатырэр мэкIэ дэд — тхьамафэм сыхъатитIу закъу.

— Сьд классхэр ара ебгъэджэхэрэр, уисы-хъат пчъагъэ тхьамафэм екъуа?

— Сэ я 5 — 11-рэ классхэм

Ioф ашысэшIэ. ЗэкIэ зэхэжыошъ, сыхъат 18-р къысфекIы. Ау гукъаор адыгабзэр сыхъатитIу закъокIэ зэрифэшъуашэу хэтрэ еджакIуи дэгъоу ебгъэшIэн зэрэмылэжы-щтыр ары. Мы сыхъатитIум къыкIокI тхэнхэу, гушIэнхэу ыкIи адыгэ литературэм фэлгъэныIуасэхэу, тхакIохэм ящылэныгъэ ыкIи ятворчествэкIэ, ахэмкIэ пычыгъохэр тилэубытыпIэхэу шIэныгъэхэр зэряттыштым тыналэ тет, ау теурыкIогъэ-псынкIагъэм къытышхо шыIэп. ТапэкIэ факультативхэм е кружокхэм мыщ нахъ охътабэ ялагъ. ЗанкIэу къэпIон хъумэ, адыгабзэр дэдзыхы зэрашIыгъэр ащ нэрылгъэу къэшIы.

— Мыщ фэдэ фыщытыкIэу адыгабзэм пагъохы-рэм сыда шъо, кIэлэегъэджэхэм, шъузэригъэгупшысэрэр? О уегъэраза е уимыгъэраза?

— Сэри, сэщ фэдэ кIэлэегъэджэхэми ащ фэдэ гугъеу-мылэныгъэу, осэнчъагъэу адыгабзэм рахьылэрэм тигъэразэрэп, лъэшэу мы Ioфыгъом те-гъэгумэкIы, тызэредзэ. Ау тэрэп а зэкIэ зыфэкIожырэр, нэмыкI инстанциихэр арых: АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ, нау-чнэ-ушэтэкIо IoфшIэнIэшхоу шIэныгъэлэжъхэр зыщыла-жъэхэрэр (АРИГИ-р), АКъУ-м ифакультетэу лъэпкъ Ioфыгъохэр зинэплгъэу итэу Ioф зышIэрэр, республикэ институтэу шIэныгъэхэр зыщыхагъахьохэрэр, гъэсэныгъэмкIэ гъэло-рышIапIэхэу район пэпчъ арытхэр, гурыт еджэпIэ пашэхэр ыкIи тэры. Тызэдэлэжъэу, мыщкIэ тызэгурьIоу шытыгъэмэ, адыгабзэми нахъ зыкыгъо-тыжыштыгъ. Ары, тэ — ты-кIэлэегъэджэ, шIэныгъэхэр еджакIохэм ялэнхэмкIэ, алэкIэ-хьанхэмкIэ пшгъэдэкIыжыр зыер тэры. Ау сыхъат пчъа-гъэр пыгъэплгъэу, имыкыоу, угуIэмэ, учьэзэ, гузэжыогъу-кIэ шIэныгъэ дэгъу ябгъэшIышъу-щтэп.

— ШъуиеджэпIэ е нэмыкI пашэхэр шъуигу-мэкIхэм ащышъогъэ-гъуазэхэ?

— Адыгабзэм уфэгъэзагъэмэ, мы предметымкIэ хъурэм уимыгъэгумэкIын ылэкIэм щтэп. Ау гурыт еджаплэхэм япашэхэми нахьыбэмкIэ адыгабзэр ашIэжышъ, икыоу гугъу фелIыхэрэп, арба сыхъатитIу закъом тыкызыкIыфэкIуа-гъэр, тыкызыкIыфэнагъэр. ЗэмкIэ къыддырагъаштэ, ау къэтIуагъэм Ioфыр шэуцу. Ны-тыхэри, пашэхэри адыгэ классхэр шыIэнхэм фэешхо-хэп. Тэр-тэрэу адыгабзэр пьут тэшIы, къэралыгъуа-бзэкIэ макIоми, тхьапэм тет

къодыем зэрэшIокIышхорэ шыIэп. Ау лъэпкъыбзэр шымыIэжъ зыхъукIэ, ар зые адыгэр Ioфышхо зэрэхэф-щтым егупшысэхэрэп.

— Зэхэпхьэгъэ клас-схэм адыгабзэмкIэ Ioф ащыпшIэныр сьд фэда? Тыщыбгъэгъозэна?

— УбзэкIэ Ioф пшIэныр, ащкIэ еджакIохэр зыфэпшэнхэр сэркIэ сыдигъуи гъэшIэгъоны. Инэм къалэм зэрэпэгъунэгъум иягъэ къэкIо нахъ, ишIуагъэ къытэкIырэп. Адыгэ унагъохэми урысыбзэр нахъ арылъ мэхъу зэпыт, зыдэтымышIэжъэу ады-гэ гушыIэхэр, къэлэокIэ тэрэхэр, гупшысакIэр тIэпэзых. Ып-шэкIэ къызэрэщысIуагъэу, непэ егъэджэрэ классхэм ады-ги, урыси, нэмыщи, цыгани, нэмыкIи зэхэпхьагъэу арысых. Ахэм адыгабзэр зыщыкIагъи, зымыщыкIэгъахи ахэт. Адыгэ еджакIоу адыгабзэр зышIэу рыгушыIэрэмрэ ащ зы хэшIыкI горэ фызымыIэмрэ зы классым шызэдеогъэджэкIэ, бэшхо пфэ-шIэштэп, къыкIэкIыштып.

ЕджакIохэр ащ елытыгъэу куп-купэу тэгощых, малоком-плект классхэу шыIэщтыгъэхэм афэдэу ыкIи шъхьадж эпэ-сыгъэм тетэу адыгабзэр етэ-гъашIэ. ГухэкIыр еджэкIо пстэумэ зэфэдэу зэрагурыдгъэ-Ioштым пае, нахъ гушыIэ къы-зэрыкIохэр, кIэкI псынкIэхэм талыхьыуэ, адыгэ гушыIэ дэ-гъухэр, къэлэокIэ тэрэз шып-къэхэр зэрэтIэкIэзыхэрэр ары.

— Адыгабзэм изэгъэ-шIэн сьдэуштыгъэу ехьу-лэхэра тимыльэпкъэгъу еджакIохэр?

— Нахьыбэр фаеп («тэ ты-бзэ тэшIэ» алоуи зэхэпхышты), фэмыем зыгорэ егъэшIэгъуай, ащ кьин уегъэлэгъу.

— Зэрэзэхэсхэм иягъэ къапорэба?

— Ащ изэрар къэкIо шъыпкъ. Сыфитыгъэмэ адыгэ еджакIохэр шъхьафы шъыпкъэ шIы-гъэхэу егъэджэщтыгъэх.

— Адыгэ еджакIохэр икыоу шъуилэхэ?

— Адыгэ еджакIохэр тилэж, тимыIэр — адыгэ клас-схэр ары. Адыгабзэм иегъэ-шIэн зэрифэшъуашэу тэфэрэ егъэджэгъу сыхъат пчъагъэр тилэж. Адыгабзэр байба, ащ уфэгумэкIэу шытмэ, сьдрэ лъэныкыокIи уфэсакыи фае.

— Методическэ IэпыIэгъухэм, учебникхэм, программэхэм язытет сьд фэда, шъуагъэраза?

— Илъэс 20-кIэ узэкIэлэ-бэжымэ, лъэпкъыр бэрэ зэж-гъэ къэралыгъо гъэпсыкIэ тилэ хъугъэ — Адыгэ Республикэм ыныбжъ мыгъэ илъэс 20 мэхъу. А лъэбэкъу иным цыфхэм агу къылэтыгъ, къогушхукIыгъэх. Джашыгъум лъэпкъ классхэр

тилэ хъугъагъэх. ЫпэкIэ мы Ioфыгъор лъыкIотагъ. Адыга-бзэмкIи методическэ IэпыIэгъухэр, егъэджэн тхылъхэр къыдагъэкIыгъэх, нахъ къыт-Iэклахьэхэ хъугъэх. Программэ-хэр егъэджэн тхылъхэр зы-щызэтэ темы фэжыхэрэми уарехьылIэ. Ioф арытшIагъ кIэлэегъэджэ-методистхэу адыгабзэмкIэ Къэрэтэбэнэ Асы-ет ыкIи КIэрэ Нэфсэт япрограм-мэхэм. Ау КIарэм ием нахь Къэрэтэбанэм ипрограммэ нахъ тэрэкIэ тлытагъэу, ащ тыте-хъажыгъэу тэгъэфедэ.

— Джыри зы упчIэ: непэ адыгабзэр лъэпкъ зэхэпхьагъэхэм зэрэ-зэрагъашIэрэм шIуагъэ горэ къехьа е ила?

— Уегупшысэмэ, егъэджа-кIуи, еджакIуи кьин пытэлъа-гъоми, а сыхъатитIоу адыга-бзэр зэрэзэрагъашIэрэм ишIуа-гъэ къэкIо — цыф гъэпсыкIэ-шIыкIэхэми, шэн-хабзэхэми, ежъ адыгабзэм иIoфыгъохэ-ми макIэми хэшIыкI афырIэ мэхъу, мыадыгэхэми адыгэ гушыIэхэр зэхашIыкIэу, ажэ къыдэзэу, тилэпкъ зэфышты-тыкIэхэр нахъ узэнкIыгъэ ыкIи зэпэблагъэ ешIых. Ар лъэны-кыо инэу адыгабзэм зэшIуехы, арышъ, сыхъатитIуми шIуагъэ иI, ау ар нахьыбэ ашIымэ, адыгабзэм иамалхэр нахъ кь-IoTыкIыгъэ хъуштых.

— Лъэпкъ Ioфтхьэбзэ зэфэшхьафыбэу зэха-щэхэрэм шъуарагъэ-благъа, шъуахэлажъа?

— Адыгабзэм изэгъэшIэн тэфэрэ сыхъатхэр ратыхэрэп, ау зэкIэ бзэм, хабзэм, литера-турэм афэгъэхьыгъэ мэфэкI-хэм, мары АР-м имэфэкI инэу къэблагъэрэми тахэлажъэ, ахэр тшгъэ сыдигъуи дэкIых, къэд-гъэукIытэжыхэрэп.

— Сусан, о уиунагъо адыгабзэм сьд мэхьа-на щыфашIырэр, уильфыгъэхэм бзэр алулэа, сьдэуштыгъэ агъэ-федэра?

— «Чыр цынэзэ къауфэ, кIалэр цыкIуэз агъасэ» ало. Сипшъаши, сикIали яцIыкIу-гъом къышгэгъэжыагъэу адыга-бзэр алулгъыгъ, ашIэ, джы цы-фы хъугъэх зыфалорэм фэдэх. Сэнэхъатхэр ялэх, зэрагъэгъо-тых. Саидэ бухгалтер-эконо-мист, унагъо ис, ишъаоу Да-мир илъэси 7 ыныбжэ. СикIа-лэу Руслан Краснодар Рос-сийскэ экономическэ-торговэ университетым ия 4-рэ курс истудент, ешIэ адыгабзи, ти-лъэпкъ хабзэхэри.

— Тхьауегъэпсэу, Су-сан, уахътэ къыхэхпи, тызэрэбгъэгущыла-гъэмкIэ.

— Ори ары.

ДэгущыIагъэр
МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Адыгэ театрэр Москва зэрэщылагъэм фэгъэхьыгъэ пресс-зэлюкIэм кыратхыкIыгъэ

Льэпкъхэр зэзыпхырэ зэхахьэмэ тагъэгъуазэ

Льэпкъ искусствэм зызэриушъомбгъурэм тытегушылээ, зэхъоклыныгъэу кыхэдгъэщырэмэ тагъэгъушхо. Тиреспубликэ и Льэпкъ театрэ Москва зэрэщылагъэм, спектаклиты адыгабзэкIэ кызырэгъыгъэ-лэгъуагъэм фэгъэхьыгъэ пресс-зэлюкIэ Адыгэ телевидением щыкIуагъ. Адыгэ Республикэм и журналистхэм я Союз ар зэхищэгъ.

Льэпкъ театрэм идиректорэу, УФ-м изаслуженнэ артисткэу, АР-м инароднэ артисткэу Зыхьэ Мэлайчэт, УФ-м изаслуженнэ артисткэу, АР-м инароднэ артисткэу КIыкI Юрэ, театроведэу, Адыгэ Республикэм культурэмкIэ изаслуженнэ IoфышIэу Шъхьэлэхьэ Светланэ Москва зэрэщылагъэхэм кытегушылагъэх. Зэхахьэр журналисткэу Къудайкыо Алыи зэрищэгъ.

— Москва кыэлэхьоху зэрэщыттым дакIоу, спектаклэу щалтэгъурэри макIэп, — кыщиIуагъ пресс-зэлюкIэм Зыхьэ Мэлайчэт. — Спектаклэхэр адыгабзэкIэ зэрэклоштхэр кыдэтлгытээ, залым чIэсыштхэм гукIэ тызэралгытIэсышт шIыкIэм тигъэгумэкIыштыгъ. ТхьакIумэ-лүлхэр аратыгъэхэу фаехэр урысыбзэкIэ кытэдэлүштыгъэхэм, артистхэм яныдэлъ-фыбзэкIэ спектаклэр кызырэгъэлагъорэм мэхьэнэ ин илагъ.

— Театрэм фэгъэхьыгъэ зэлюкIэхэр зыщызэхашэрэ унэшхоу «Дворец на Яузе» зыфилорэм спектаклэхэр щыкIуагъэх, — еIо театроведэу, АР-м культурэмкIэ и Министерствэ иотдел ипашэу Шъхьэлэхьэ Светланэ. — Театрэм хэшIыкI фызиIэхэр арых спектаклэмэ ялгыгъэхэр. Пьесэу «Мэдэяр» зытхыгъэ Натхьэ Къадыр США-м кыкIи, типчыхьэзэхьэмэ ахэлэжыагъ.

Артист цIэрыIоу КIыкI Юрэ драматургхэм яIoфшлагъэ кытегушылагъ. Дэгъоу тхыгъэ пьесэр спектаклэ гъэшIэгъон зэрэхьурэр, артистхэм зыкызы-луахыным, ярольхэр нахьышIоу кыашIынхэм фэшI спектаклэ дэгъухэм ахэлажэхэ зэрэаиогъор игупшысэмэ кыахыгъэщыгъ.

Пэублэ гушыIэхэм ауж журналистхэм яупчIэхэм джэуапхэр кыратыжыгъэх.

— **Москва джырэ уахътэ укIоньр, спектаклиты кыщиIыгъэлэгъоньр Ioф кызырыкIон. Хэта IэныIэгъу кышIуфэхьыгъэр?**

— Адыгэ Республикэм и Официальнэ лыкIоу Урысые Федерацием и Президент джэ ренэу щыIэм ипшъэрылхэр зыгъэцкIэрэ Валерий Полевоим,

а IэнатIэр ащ ыпэкIэ зыгъэ-цакIэщтыгъэ Хьопсэрыкыо Муратэ, нэмыкIхэм лэшэу тафэраз, — еIо Зыхьэ Мэлайчэт. —

— Пчыхьэзэхьэр пэублэ гушыIэкIэ кызылIуихыгъ АР-м культурэмкIэ иотдел ипашэу, Адыгеим культурэмкIэ изаслу-

тильпкыгъоу Натхьэ Къадыррэ ишъхьэгъусэу Суандэрэ Москва кыэклогъагъэх. Къадыр адыгабзэкIэ пчыхьэзэхьэм кы-

гъур Зыхьэ Мэлайчэт лъегъэ-кIуатэ.

— **Пшъэрылгъэу ишъуIагъэр жьыгъэцкIагъэу ишъолгытэ?**

— Москва спектаклэу щалтэгъурэр макIэп, классикэм хэхьэгъэ драматургием тенэкъокъунэу е щытхьур кытхьынэу арэп хэгъэгум икIэлэ шъхьалэ тызы-кIэклауагъэр, — еIо Зыхьэ Мэлайчэт. — Тикультурэ ядгъэлэгъу, цIыфхэр зэхатцхэ тшIонгъуагъ.

— Тигухэлхэр кыддэхьыгъэхэу тэлгытэ, — кыIуагъ Шъхьэлэхьэ Светланэрэ КIыкI Юрэ.

— **Спектаклэхэу «Мэдэяр» «Псэлгыхьохэмрэ» гупысэу ахэлыр зэрээфмыдэр залым чIэсыгъэхэм кыдалгытагъэба?**

— Театрэр зикласэхэм тIoфшлагъэ уасэ кыфашIыгъ, — еIо КIыкI Юрэ. — Драмэм еплгыгъэхэм зэфэхьысыжыгъэу ашыгъэр щыIэныгъэм рапхы.

— «Псэлгыхьохэр» кызытгъухым ыуж артисткэу Тхьаркыохьо Теуцожь пчыхьэзэхьэм хэлэжыагъэмэ кыджи, пчэгум кырищэгъэх, адыгэ джэгъу зэхашагъ, — гушыIэр зIэIапахыгъэ алэгъугъэр кыIуатэ Зыхьэ Мэлайчэтэрэ Шъхьэлэхьэ Светланэрэ.

— **Москва ишъузэрэклауагъэм сыда ишъузэригъэгупшысагъэр?**

— Нахьыбэрэ тызэлюкIэн фэе. Адыгабзэр щыIэныгъэм нахьышIоу щыдгъэфедэным фэшI спектаклэхэр, концертхэр зэхатцхэнхэу Москва дэс тильпкыгъухэр кытэлэгъуагъэх, — кыIуагъ М. Зыхьэм, С. Шъхьэлэхьэм, Ю. КIыкIым.

Санкт-Петербург кыажэ

Артист цIэрыIоу Тутэ Заур спектаклэу «Мэдэяр» зеплгым тиартистхэм кыащытхьуи, уасэу кыафишIыгъэм пай нэмыIэм, джыри ащ фэдэ спектаклэхэр зэхэщэгъэхэм Iэшъхьэтетхэр зэрегупшысэштхэм тицхьэ тель. Санкт-Петербург Льэпкъ театрэр кIонэу гухэлхэр иIэхъыш, имурад кыддэхьунэу фэтэлэ.

Шъопсэу, зэхэщакIохэр!

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Мэкъэгъэлүхэр чIыплэ хэхьыгъэхэм арагъэлкыгъэх, цIыфхэм кыэбарыр алъагъэIэсыгъ. Ащ лыпыгъэу билетхэр зыцагъотыштхэм театрэр зикIасэхэр кыакIэупчIэхэу фежыагъэх. Зэхэщэн Ioфхэр дэгъоу агъэцкIагъэх. Нэбгырэ 50-м кыехьу гъогу чыжэ тепшэныр зэрэмыпсын-кIэр республикэм культурэмкIэ и Министерствэ кыдылгыты, IэпыIэгъу кытфэхьыгъ.

— **Льэпкъ театрэм и Мафэхэр Москва зэрэщыла-гъэжыагъэхэр кышIуIуатэ тшIонгъу.**

женнэ IoфышIэу Шъхьэлэхьэ Светланэ. АР-м илIыкIоу УФ-м и Президент джэ ренэу шыIэу, культурэмкIэ ыкIи общественнэ зэпхыныгъэхэмкIэ отделим ипашэу Къэбэртгэ Эммэ нэужым кыэгъушылагъ. УрысыбзэкIэ, адыгабзэкIэ зэхэхьэм хэлажэрэмэ кыафэгъушылагъэх, льэпкэ зэпхыныгъэхэр гъэптыгъэнхэм театрэр зэрэхэлажэрэр, Адыгэ Республикэр мыгъэ илээс 20 зэрэхьурэр хагъэунэфыкIыгъ. Валерий Полевоир пчэгум кызыхьэм, зэфэхьысыжыгъэу ышIыгъэм тыригъэгупшысагъ.

В. Полевоим кызыриIуагъэу, илээс 70-м ехьугъ Адыгэ театрэр зыщыIэр. А уахътэм кыкIоцI адыгабзэкIэ спектаклэ зыкIи Москва кыщиIыгъэлэгъуагъэп. Адыгэ Республикэм иIэшъхьэтетхэм яшIуагъэкIэ апэрэу Льэпкъ театрэр Москва кIуагъэ, адыгабзэкIэ спектаклэхэр кыщиIыгъэлэгъуагъэх.

«Мэдэяр» зытхыгъэр кы- рагъэблэгъагъ

Пресс-зэлюкIэм кызырэгъуагъэу, США-м щыпсэурэ

щыгушылагъ. Спектаклэр Льэпкэ театрэм зэрэщылагуагъэм рыраз, режиссер цIэрыIоу ТхьакIумэщэ Налбый «тхьауегъэ-псэу» риложыгъ.

— **Спектаклэм хэта еплгыгъэхэр?**

Шъхьэлэхьэ Светланэрэ Зыхьэ Мэлайчэтэрэ пресс-зэлюкIэм залэрэ кыщаIуагъ адыгэу Москва дэхэр, Къэбэртгэ-Бэлыкъарым, Къэрэщэ-Щэрджэсым кыарыкIыгъэ тильпкыгъухэр, урысхэр, нэмыкI льэпкэмэ ащыцхэр спектаклэм зэрэцIэсыгъэхэр. Театрэм цIыфхэр зэфыщагъэх — льэпкэ искусствэм ихэхьоныгъэхэм ялгыгъэх.

— Спектаклэм художественнэ амалхэр зэрэщыдгъэфедэгъэхэм гэр-гэрэу гукIэ кыфэтэгъэзэжы, — еIо КIыкI Юрэ. — Льэпкыым итарихь, ишэн-хабзэхэр спектаклэм кыщыдгъэлэгъонхэм фэшI драматургиеу хэлым оэ ин етэты. Артистхэм ярольхэр дэгъоу кыашыгъэхэу сэлгытэ.

— Льэпкэ зэлюкIэр, Адыгэ Хасэм кызырэгъушыIэхэрэр, зэфэхьысыжыгъэу ашырэр, адыгэ шэн-хабзэхэр — ахэр спектаклэм хэолыагъох, — зэдэгъушыIэ-

АДЫГЭ БЫРАКЪЫМ И ДУНЭЕ МАФЭ ИПЭГЪОКІЭУ

Лъагэу зерэІэт, орэбыбатэ

Адыгэ быракъым и Дунэе мафэ мэлылфэгъум и 25-м агъэмэфэкІышт. Ащ зызэрэфагъэхъазырым, лэшлэгъу зэфэшхъафхэм адыгэ чыгур къэзыухъумагъэм саугъэт афагъэуцунэу Мыекъяупэ зэрэщыфежъагъэхэм, адыга-бзэм изэгъэшлэнрэ игъэфедэнрэ афэгъэхыгъэ Іофыгъохэм, нэмыкІхэм республикэ общественнэ дви-жениеу «Адыгэ Хасэм» ащытегушылагъэх.

Адыгэ быракъым и Дунэе мафэ ятІонэрэу агъэмэфэкІышт. Адыгэ Хасэм итхъаматэу Хъэпэ Арам-бий, ащ игуадзэу Бэгъушъэ Адамэ, зэхэщэкІо купым хэтыхэ Хъунэгэ Чэтибэ, Едыдж Мэмэт, Къэлэшъэ Аскэр, Бэгъэдыр Артур, Лыунэе Руслъан, нэмыкІхэри зэхэхэр зэ-рагъэхъазырым кытегушыла-гъэх. Мыекъяупэ идэхъапІэхэм къанэмысыпэхэу купхэр зэрэу-гъоиштых. Машинэм арысхэу, адыгэ быракъхэр агъэбыбатэхэ-зэ, къалэм иурамхэм къарыкІо-штых. МэфэкІыр Мыекъяупэ игу-чэу Лениным ыцІэ зыхъырым шы-кІошт.

Тикъалэхэм, районхэм яныб-жыкІэхэр мэфэкІым игъэкІоты-

гъэу хэлэжъэштых. Адыгэ шыухэр зэхэтхэу республикэм икъэлэ шхъалэ иурамхэм къарыкІоштых. Адыгэ Республикэм икъэралы-гъо быракъ дунаим шызълэшІэ. Адыгеим имызакъоу, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэ-сым, Краснодар краим тибыракъ ащаІэты. Тыркуем, Иорданием, Израиль, Сирием, США-м, нэмыкІ хэгъэгухэм тибыракъ ащэбыбатэ. Адыгэ хасэхэм тибыракъ ащы-плъэгъун плъэкІышт.

Адыгэ быракъым имэфэкІ мэ-лылфэгъум и 25-м гъэшлэгъонэу кІоштэу тэгугъэ. Адыгэ быракъыр лъэпкъым игъунджэу орэшІэт, тикъэралыгъо гъэпсыкІэ ыгъэпытэ-зэ орэбыбатэ, лъагэу зерэІэт.

КЪЫХЭТЫУТЫГЪЭМ КЪЫФЭТЭГЪЭЗЭЖЫ

Адыгэ шъуашэм имэфэкІи зэхарэш

Адыгэ лъэпкъ шъуашэм и Мафэ игъэкІотыгъэу тирес-публикэ шыхэгъэунэфыкІыгъэным ехылІэгъэ тхыгъэхэр «Адыгэ макъэм» кыхиутыгъэх, ау Іофыр тызэрэфаем фэ-дэу джырэ нэс лыкІотагъэп. Гъэзетеджэмэ яеплъыкІэ-хэр кыдэтлътэзэ, кыхэтыутыгъэм кыфэтэгъэзэжы.

зэхатцэмэ нахъышІу зэрэхъуштым щэч хэлъэп. Адыгэ Республикэм культурэмкІэ и Министерствэ зэп кызырэщытаІуагъэр лъэпкъ шъу-ашэм и Мафэ зэхэщэгъэныр игъоу зэралъэгъурэр.

— Адыгэ шъуашэм и Мафэ зы-зэхашкІэ сидуапэу сыхэлэжъэшт, адыгэ шъуашэр сщыгъэу а мафэм ІофышІэ сыккъэкІошт, — кытэзы-Іорэр макІэп.

— Адыгэ шъуашэм имэфэкІ анахъ дгъэлъэпІэрэ мэфэкІмэ ащыщ хъунэу сэгугъэ, — еІо Адыгэ Рес-

публикэм и Къэралыгъо Акаде-мическэ къэшьокІо ансамблэу «Налмэсым» ихудожественнэ па-щэу, УФ-м изаслуженнэ артистэу, АР-м инароднэ артистэу Къулэ Мы-хъамэт. — МэфэкІыр зэхашэмэ, тигуапэу тыхэлэжъэшт, тикъашъо-хэмкІэ дгъэдэхэшт.

Адыгэ шъуашэр Кавказ шы-псэурэ лъэпкъхэм зыщалъагъ, ыгъэдэхэгъэх. Тарихъ, лъэпкъ мэ-хъанэу иІэхэм такъыпкырыкІызэ, адыгэ шъуашэм имэфэкІи зэхашэ зэрэтшІонгъор къэтэІо.

Адыгэ быракъыр адыгэ шъу-ашэрэ ямэфэкІхэр зы мафэм зэ-хапшэхэми хъуштэу бэмэ алытэ-ми, адезымыгъаштэрэми талокІэ. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо гъэпсыкІэ зыгъэпытэрэмэ адыгэ быракъыр ащыщ. Зэхэхэхэм, спорт зэнэкъокъухэм Урысые-мрэ Адыгеимрэ якъэралыгъо бы-ракъхэр зэгъусэхэу ащаІэтых.

Конституцием ишапхъэхэри кы-зыдэплътэхэкІэ, быракъым мэ-хъанэу иІэр хэушхъафыкІы-гъэу кыхэгъэщыгъэныр фаеу тэ-лътэ.

МэфэкІ зэхэхэхэм адыгэ шъу-ашэр зрашылтэгъурэм нэмыкІэу, мэхъанэу еттырэмэ хэушхъа-фыкІыгъэу тытегушыІэмэ, лъэпкъ шъуашэм имэфэкІ мафэ шхъафэу

ФУТБОЛ

Къеблагъ, илъэс ешІэгъур!

Мыекъяупэ ифутбол клубэу «Зэкъошныгъэм» 2011-рэ илъэс ешІэгъур неущ регъажъэ. Республикэ стадионэу «Юностым» Мыекъяупэрэ Таганрогрэ яфутболистхэр цызэлукІэштых.

Футбол клубэу «Зэкъошны-гъэм» идиректор шхъалэу Натхъо Адамэ кызырэтиІуагъэу, коман-дэм нэггырэ 20 щешІэнэу хъазыр.

Тренер шхъалэу Кобл Анзор ныб-джэгъу ешІэгъухэм яшІуагъэкІэ нахъ зыщыгугъырэ футболистхэр кыхихыгъэх.

КъэлэпчъэІутэу Станислав Ме-ланченкэм Мыекъяупэ кыгъэзэ-жыгъэ. Командэм щешІэштхэм ащыщхэр: Джыгунэр, Кравцовыр, Хъэбэчырыр, Казаковыр, Джие-выр, Абаевыр, Лучиныр, Къулэр, Нартиковыр, Пискуновыр, Дат-

хъужыыр, Москаленкэр, нэмыкІ-хэри. ЗэкІэ командэм щешІэштхэм бэкІэ тащэгугъы.

Футбол дахэ къагъэлъэгъонэу, спортыр зикІасэхэр агъэгушІонхэу «Зэкъошныгъэм» хэтхэм афэтэІо. «Зэкъошныгъэр» Таганрог икомандэ тхъаумафэм тикъалэ шы-ІукІэшт. ЕшІэгъур стадионэу «Юно-стым» сыхъатыр 16-м шаублэшт.

НэкІубгъор зыгъэхъазыргъэр ЕМТІЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КъыдзыгъэкІырэр:
Адыгэ Республикэм
лгъэпкъ ІофхэмкІэ,
ІэкІыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилгъэп-
къэгъухэм адырІэ
зэпхыныгъэхэмкІэ
ыкІи къэбар жъу-
гъэм иамалхэмкІэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шхъалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыхъыІэр:
385000,
кь. Мыекъяупэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшгъэдэкІыжъ зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын ІофхэмкІэ,
телерадиокъэтын-
хэмкІэ ыкІи зэлы-
ІэсыкІэ амалхэмкІэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлары-
шлэл, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мышгъып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкІэ къэзыт-
хыгъэхэм пшгъэдэ-
кІыжъ ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажъэхэр-
рэмрэ яеплъыкІэ
зэтемыфэн ылгэ-
кІышт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкІи къэ-
зытхыгъэхэм
аІэкІэдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ІОГ»,
385000,
кь. Мыекъяупэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр

4280

Индексхэр

52161

52162

Зак. 1144

Хэутыным
узшыкІэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00